

Veronika Honkasalo vas ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämisen rahoitukseen (25 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa luvataan, että hallitus sitoutuu lisäämään korkeakoulujen aloituspaikkoja. Hallitusohjelman mukaan uusia aloituspaikkoja suunnataan erityisesti kasvukeskuksiin ja sinne, missä aloituspaikkojen määrä suhteessa nuoriin on alhainen sekä aloille ja alueille, joilla ennakoitaan merkittävää työvoimapulaa.

Hallitus on sitoutunut esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkojen lisäämiseen yliopistoissa. Hallitusohjelman mukaan joka vuosi on koulutettava vähintään 1 400 uutta varhaiskasvatuksen opettajaa molempien kansalliskielten tarpeet huomioiden. Lisäksi hallitusohjelmassa luvataan muun muassa lisätä sosiaali- ja terveyspalveluiden henkilöstön aloituspaikkoja molemmilla kansalliskielillä koulutuksen laadusta huolehtien erityisesti aloilla ja alueilla, joilla on suurin työvoimapula. Nämä ovat hyviä tavoitteita eri alojen osaajapulan ratkaisemiseksi ja koulutustason nostamiseksi.

Hallitusohjelmassa ei ole kuitenkaan konkreettisia ja realistisia keinoja uusien aloituspaikkojen rahoittamiseen. Syksyn 2023 budjettiriihessä hallitus päätti kohdentaa korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen 11,7 miljoonaa euroa vuonna 2024. Koko hallituskauden rahoitus on 41 miljoonaa euroa. Taso on täysin riittämätön tavoitteisiimme ja tarpeisiimme nähden.

Aloituspaikkojen lisääminen ei onnistu ilman riittävää rahoitusta. Myös korkeakoulujen perusrahoituksesta huolehtiminen on oleellista koulutusmäärien kasvattamisessa. Ilman riittävää rahoitusta korkeakoulujen aloituspaikat voivat myös vähentyä nykyisestä. Jos aloituspaikkoja ei kompensoida korkeakouluille täysmääräisesti kyseessä on koulutusleikkaus.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene on arvioinut, että ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen on tehtävä 20 miljoonan euron kertakorotus, jotta aloituspaikkamääriä voidaan pitää nykyisellä tasolla myös tulevan neljän vuoden aikana.

Myös yliopistot tarvitsevat perusrahoituksen vahvistamista, jotta nuorten ikäluokkien koulutustason nosto onnistuu. Koulutuksen laadun näkökulmasta on ongelmallista, että tutkinnon hinta on pudonnut viimeisen 10 vuoden aikana yli 20 prosenttia. Yliopistojen rehtorineuvosto Unifi on arvioinut, että aloituspaikkakohtainen kustannus on keskimäärin 10 000 euroa opiskelijaa kohden ja usean koulutusalan kohdalla vielä huomattavasti korkeampi.

Talousarvioaloite TAA 72/2023 vp

Aloituspaikkoja tarvitaan niin paljon lisää, että opiskelijamääriä ei voi nostaa pelkkiä aloituspaikkakohtaisia marginaalikustannuksia lisäämällä. Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan myös pitkäjänteinen rahoitussuunnitelma.

Hallitus leikkasi sote-harjoittelukorvausten siirtoon perustuvat 12 miljoonaa euroa ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta. Vastaavalla summalla koulutettaisiin noin 450 uutta osaajaa sosiaali- ja terveysalalle. Hallituksen koko lisärahoitus aloituspaikkojen lisäämiseksi pitäisi siis antaa ammattikorkeakouluille, jotta edes tämän leikkauksen vaikutukset pystytään kompensoimaan.

Hallituksen lisärahoitus on kuitenkin tarkoitettu riittämään myös esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseen yliopistoissa. Tätä tarkoitusta varten on varattava vähintään 2,5 miljoonaa euroa vuodessa.

Lisäksi hallitusohjelmassa on aloituspaikkojen suuntaamisessa luvattu huomioida myös vienti- ja teollisuusmaakuntien tarpeet.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 25 000 000 euroa momentille 29.40.50 korkeakoulujen aloituspaikkojen rahoitukseen.

Helsingissä 20.10.2023

Veronika Honkasalo vas
Mai Kivelä vas
Laura Meriluoto vas
Jussi Saramo vas
Aino-Kaisa Pekonen vas
Anna Kontula vas
Hanna Sarkkinen vas
Merja Kyllönen vas